

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Tallinna Tehnikaülikool
ttu@ttu.ee
Ehitajate tee 5
Tallinn
19086, Harju maakond

13.02.2024 nr 11.3-15/24/90

Otsus finantskorrektsiooni tegemise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi *rakendusüksus*)¹ teeb meetme „Eesti T&A rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine ja osalemine üle-euroopalistes teadusalgatustes“ tegevuse „Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine“ raames otsuse Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi *toetuse saaja* või *hankija*) projektile nr 2014-2020.4.01.20-0289 „Targa linna tippkeskus“ (edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas riigihanke nr 250980 „Tallinna Tehnikaülikooli väikesemahulised projekteerimis- ja ehitustööd“ kontrollimise käigus, et toetuse saaja ei ole järginud riigihangete seaduses² (edaspidi *RHS*) sätestatud korda, mistõttu kohaldab rakendusüksus hankega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 8 883,48 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 8 lg 2 p 4, § 45 lg 1 p 3, § 46 ja § 47 lg 2, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (kuni 08.10.2020 kehtinud redaktsioon; edaspidi *ühendmäärus*) § 22 lg 11 p 8, lg 12 ning haridus- ja teadusministri 30.04.2020 käskkirja nr 1.1-2/20/100 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Targa linna tippkeskuse toetusmeetme rakendamine“ elluviimiseks“ Lisa 1 (edaspidi *käskkiri*) p 17.1, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) nr 3249, 3250 ja 3263 ning toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

1. Riigihankes nr 250980 on kvalifitseeritud pakkuja, kes ei vasta riigihanke alusdokumentides kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele

1.2. Rikkumise asjaolud

¹ Alates 01.04.2020 täidab rakendusüksuse ülesandeid Sihtasutus Archimedes asemel Riigi Tugiteenuste Keskus. Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri, millega kinnitatakse meetme rakendusüksus, on kättesaadav <https://rtk.ee/meetmete-nimekiri>.

² Käesolevas otsuses rakendatakse hanke nr 250980 läbiviimise ajal kehtinud riigihangete seaduse 01.06.2022 jõustunud redaktsiooni.

Toetuse saaja viis 02.06.2022 avatud hankemenetlusena läbi rahvusvahelise riigihanke nr 250980, mille tulemusel sõlmiti edukaks tunnistatud pakkujatega OÜ Tabasalu Meistrid, Nostra OÜ, HONEX OÜ, osaühing Brevitor, osaühing Remondimees ja SKONE GRUPP OÜ 10.10.2022 raamleping nr 250980 maksumusega 5 000 000 eurot.

Hankija kehtestas riigihankes nr 250980 pakkujate haridus- ja kutsekvalifikatsiooni hindamiseks järgmise kvalifitseerimistingimuse, mille kohaselt peab pakkuja tagama lepingu täitmisel kaasatavate ehitustööde juhtimise eest vastutavate isikute vajalikud kutsekvalifikatsioonid sh peatöövõtja projektijuhi, kellel peab olema kutsekvalifikatsioon „Diplomeeritud ehitusinsener tase 7 (EQF 7) sellega samaväärne või kõrgem.

Pakkuja OÜ Remondimees esitas pakkumuse koosseisu isiku J.T., kes oli määratud pakkuja meeskonnas täitma peatöövõtja projektijuhi kohustusi ning kelle kutsekvalifikatsioonina oli pakkumuses märgitud „Diplomeeritud ehitusinsener tase 7 (EQF 7), sellega samaväärne või kõrgem“.

Kutseregistri järgi on isikule J.T. väljastatud järgmised kutsed: Diplomeeritud ehitusinsener V, Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, Diplomeeritud kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener, tase 7. Toetuse saaja selgitas, et isikule J.T. 13.05.2010 tähtajatult väljastatud „Diplomeeritud Ehitusinsener kutsetunnistus tase V“ on tänase kvalifikatsiooniarvestuse järgi võrdne tasemega 7 (EKR ja EQF).

Tuginedes ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus §-le 16 ei saa kutseregistris näha olevaid tähtajatuid kutsetunnistusi “Diplomeeritud ehitusinsener V” alates 01.07.2019 kasutada pädeva isiku kvalifikatsiooni tõendamiseks. Järelikult puudub isikul J.T. kehtiv ja/või pädevust tõendav kutsetunnistus nii vana kui uue kvalifikatsiooniarvestuse järgi.

Kaasates peatöövõtja projektijuhiks spetsialisti, kes ei oma kvalifitseerimistingimuses nõutud kehtivat erialast kutsekvalifikatsiooni, on hankija rikkunud RHS § 98 lõiget 5¹ ja § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.

1.2. Toetuse saaja selgitused

Toetuse saaja rõhutab 15.11.2023 selgitustes rakendusüksusele, et kaastavate spetsialistide kutsekvalifikatsiooni nõudeks oli, et peatöövõtja projektijuht omaks kutsekvalifikatsiooni „Diplomeeritud ehitusinsener tase 7 (EQF 7) sellega samaväärne või kõrgem“.

Toetuse saaja selgitab: „*Esitatud kvalifitseerimise tingimuste kontrollimisel lähtus hankija kutsestandardist, mis on kehtestatud kutsele diplomeeritud ehitusinsener V. Kutsestandardi kehtestamise ajal oli Eesti kutsekvalifikatsiooni süsteemis määratletud kutsekvalifikatsiooni nõuded viiel tasemel (I tase on madalaim ja V tase kõrgeim). Hankija võrdles Kutsekoja poolt kehtestatud kutsestandardiga diplomeeritud ehitusinsener tase 7.*

Ehitusinsener tase 7 tööd läbiv kohustuslik kompetents näeb ette:

- juhindub oma töös ja kutsealases tegevuses üldtunnustatud isiklikest ja tööalastest eetikanõuetest;
- tegutseb vastavalt kokkulepetele ja võtab vastutuse oma otsuste ja tegude eest. Peab lugu ja arvestab ka teiste kutsevaldkondade spetsialistide käitumise aluseks olevaid häid tavasid ja standardeid.
- hoiab end kursis valdkonnas toimuvate tehnoloogiliste muutuste ja arengutega, panustab võimalusel ka ise uuendustele ja loovusele suunatud insenerikultuuri edendamisse.
- säilitab ja arendama oma kutsealast kompetentsust pideva enesetäiendamise teel. Omandab uusi tehnikaid ja meetodikaid.

- panustab aktiivselt meeskonnatöösse, tegutsedes tulemusele orienteeritult ning eesmärgiga saavutada parim võimalik tulemus. Jagab kolleegidega oma kogemusi ja teadmisi, on abivalmis ja avatud. Tajub oma rolli meeskonnas ning suudab töötada ka multidistsiplinaarses meeskonnas.
- juhib ja korraldab töörühma tööd: jaotab ülesandeid ja delegerib vastutust, kontrollib kokkulepete täitmist, motiveerib ja nõustab kolleege ning lahendab töö käigus tekkivaid probleeme ja konflikte.
- juhindub oma töös keskkonnahoidlikkuse ja säästva arengu põhimõtetest, hoiab end kursis ja rakendab oma tegevuses energiatõhususe põhimõtteid.-
- rakendab oma töös erinevaid insenerteadmisi tasemel, mis on vajalik oma pädevuse piiresse jäävate tööülesannete täitmiseks, tekkinud probleemidele toimivate ja optimaalsete lahenduste leidmiseks. Valdab ja kasutab lisaks loodusteaduste alustele vajalikul määral erialaseid inseneridistsipliine, sh arhitektuur, ehitusgeoloogia, pinnasemehaanika, ehitusfüüsika, staatika, dünaamika, tugevusõpetus, ehitusmehaanika, materjaliõpetus, termodünaamika, betoonkonstruktsioonid, metallkonstruktsioonid, puitkonstruktsioonid, kivikonstruktsioonid, hüdrodünaamika, laineteooria, rannikuprotsessid.
- kasutab oma igapäevatöös arvutit infotöötluste, ohutuse, kommunikatsiooni, sisuloome ja probleemilahenduse osas iseseisva kasutaja. Kasutab erialaseks tööks vajaminevaid erialaspetsiifilisi tarkvara-lahendusi, programme ja infotehnoloogilisi töövahendeid.
- kasutab korrektset erialaterminoloogiat.

Diplomeeritud ehitusinsener V tööd läbiv kohustuslik kompetents näeb ette:

- tunneb eriala inseneriteadmiste teoreetilisi aluseid ja oskab neid rakendada;
- oskab kavandada uusi lahendusi ja süsteeme;
- tunneb ehitamise kavandamist ja tehnoloogiat;
- oskab planeerida ja organiseerida ehitamist ning sellega seonduvaid toiminguid
- oskab teha koostööd sidusvaldkondade spetsialistidega;
- suudab juhtida projekte ja inimgruppe;
- tunneb kutsealaga seonduvat seadusandlust ja ehitustööde tööohutust;
- järgib kutse-eetikat ja inseneri käitumiskodeksit;
- kasutab kutsealaseid termineid;
- oskab kasutada graafikaprogramme;
- oskab lugeda plaane, kaarte, jooniseid;
- oskab koostada tööga seotud dokumente (plaanid, skeemid, seletuskirjad jm.);
- oskab teostada ehituslikke arvutusi.

Eelneva võrdlemise tulemusena on toetuse saaja seisukohal, et nimetatud kutsekvalifikatsioonid on sisult samaväärsed, ning lisab: „Hankija otsust toetavad ka järgmised dokumendid: J.T.-le on väljastatud kutsetunnistus 049513, millel on kutsestandard diplomeeritud ehitusinsener V ja EQF tase 7. Europassi kutsetunnistuse lisa osas 5 „Kutsetunnistuse väljaandmise alus“ on mh välja toodud kutsetase (riigisisene ja/või rahvusvaheline): Eesti kutseüsteemi kutsetase V, Euroopa Kvalifikatsiooniraamistik, tase 7 ehk EQF 7.“

1.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja eelnevad selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

STS § 26 lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima RHS-i, kui ta on hankija RHS-i tähenduses. Käesoleval juhul on toetuse saajaks Tallinna Tehnikaülikool, kes on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 punkti 3 tähenduses ning sellest tulenevalt peab toetuse saaja järgima RHS-s sätestatud korda.

RHS § 98 lg 5¹ kohaselt, kui pakkuja või taotleja ei vasta esitatud kvalifitseerimise tingimustele, jätab hankija pakkuja või taotleja kvalifitseerimata. Kvalifitseerimata jäetud pakkuja või taotleja ei osale edasises riigihankes.

RHS § 101 lg 1 punkti 6 kohaselt võib hankija nõuda pakkujalt või taotlejalt andmeid isikute hariduse ja kutsekvalifikatsiooni kohta. Sellisteks isikuteks võivad olla: (i) pakkuja või taotleja ise, (ii) tema juhid või (iii) teenuste osutamise või ehitustööde juhtimise eest muul alusel vastutavad isikud. Õiguskirjanduse alusel pakkujal või taotlejal peaks olema võimalik tõendada sisulise kompetentsi olemasolu ja kasutatavust hankelepingu täitmiseks enda valikul ükskõik millisel viisil, kaasates antud lepingu täitmiseks kompetentse projektijuhi nt tähtajalise töölepinguga.

RHS § 114 lõige 1 sätestab, et hankija kontrollib kvalifitseeritud pakkujate esitatud või RHS § 52 lõikes 3 sätestatud juhul enne pakkujate kvalifitseerimist ja §-s 113 sätestatud korras avatud pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning teeb põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. RHS § 114 lõike 2 esimese lause kohaselt lükkab hankija pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

RHS § 52 lõikes 3 kehtestatud võimalus on sätte teise lauseosa järgi seotud tingimusega, et hankija tagab, et hankelepingu ei sõlmita sellise pakkujaga, kes oleks tulnud RHS § 95 lõike 1 alusel hankemenetlusest kõrvaldada või kes ei vasta hankija kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele. Eelnev tähendab seda, et hankija peab enne lepingu sõlmimist viima eduka pakkuja suhtes igal juhul läbi RHS § 104 lõikes 8 sätestatud pakkuja kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluste sisulise kontrolli ning tegema ka selles sättes nimetatud otsused.

RHS § 104 lõike 8 kohaselt enne hankelepingu sõlmimist nõuab hankija edukalt pakkujalt kõikide asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamist. Eeltoodud sätte alusel peab hankija kontrollima eduka pakkuja kvalifikatsiooni sisuliselt ja veenduma, et tema suhtes ei esineks kõrvaldamise aluseid (VAKO 12.03.2018, 21-18/186204, p 12). Tegemist on üldise menetlusliku alusega, millele tuginedes tuleb teha otsus ettevõtja kõrvaldamise või kõrvaldamata jätmise ja kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta.

RHS-i seletuskiri selgitab, et hankijal tuleb RHS § 104 lõike 8 alusel pakkuja või taotleja suhtes kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifitseerimise tingimustele vastavust hinnates piisava hoolsuse ja põhjalikkusega välja selgitada kontrollimiseks vajalikud asjaolud ning pakkuja või taotleja esitatud andmete õigsus (VAKO 11.05.2018, 59-18/193899, p 14.1).

Pakkujate kvalifikatsiooni sisuline kontroll tähendab, et hankija ei saa piirduda pakkuja esitatud dokumentide formaalse kontrolliga ja võtta aluseks eeldust, et kogu info, mida pakkuja on talle esitanud, vastab tõele, vaid ta peab piisava põhjalikkuse ja hoolsusega välja selgitama kõik asjas tähtsust omavad asjaolud, mis tegelikult kinnitavad, kas pakkuja enda esitatud info vastab tõele ning kas pakkuja ka päriselt vastab hankija seatud kvalifitseerimise tingimusele. Ja see vastavus peab olema kontrollitav.

Pakkuja kaasas hankelepingu täitmiseks isiku J.T., kes oli määratud pakkuja meeskonnas täitma tingimust: projektijuht – kellel peab olema kutsekvalifikatsioon „Diplomeeritud ehitusinsener tase 7 (EQF 7) sellega samaväärne või kõrgem“. Samaväärse pädevuse tõendamiseks tuli pakkujal esitada samaväärne dokument, mis tõendab, et vastutaval isikul on olemas pädevus, mis vastab nõutavale kutsekvalifikatsiooni pädevusele.

Rakendusüksus tuvastas kontrollimise käigus, et isikul nõutud kutsekvalifikatsioon puudub („Diplomeeritud ehitusinsener tase 7 (EQF 7) sellega samaväärne või kõrgem“), kuid isikule on väljastatud kutsetunnistus, millel on kutsenimetuseks ja -standardiks „Diplomeeritud ehitusinsener V“.

Vastavalt ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 16 lõigetele 7-10, kui isikul oli 2014. aasta 1. juulil diplomeeritud ehitusinseneri V taseme kutse üldehituse erialal, loetakse, et tal on sellele vastav diplomeeritud ehitusinseneri 7. taseme kutse kehtivusega 2019. aasta 30. juunini. Järelikult ei ole isikule J.T. 13.05.2010 tähtajatult väljastatud „Diplomeeritud Ehitusinsener kutsetunnistus tase V“ alates 01.07.2019 enam kehtiv ning seda ei saa kasutada pädeva isiku kvalifikatsiooni tõendamiseks.

Eelnevat kinnitas ka Kutsekoda, kes korraldab kutsestandardite koostamist ja koordineerib kutseeksamite korraldamist. Kutsekoda selgitas 01.12.2023 vastuses: „*Kutsetunnistus on kehtiv, kuid sellega ei saa tõendada isiku pädevust ehitusseadustikus sätestatud juhul ja tegevusalal, kui isiku pädevus peab olema tõendatud. Sellega sai pädevust tõendada kuni 30. juunini 2019.*“ Sama andis teada ka Eesti Ehitusettevõtjate Liit oma 11.10.2023 kirjas rakendusüksusele: „*Vastavalt ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse §-le 16 ei saa kutseregistris näha olevaid tähtajatuid kutsetunnistusi „Ehitusinsener IV” ja „Diplomeeritud ehitusinsener V” alates 01.07.2019 kasutada pädeva isiku kvalifikatsiooni tõendamiseks. Eeltoodust lähtuvalt ei ole pakkuja poolt esitatud isiku (kes omab kutsetunnistust nr 049513 diplomeeritud ehitusinsener V) kvalifikatsioon nõutaval tasemel tõendatud.*“

Järelikult ei ole pakkuja poolt esitatud isiku J.T., kes omab kutsetunnistust nr 049513 „Diplomeeritud ehitusinsener V“, kvalifikatsioon nõutaval tasemel tõendatud. Kuna „Diplomeeritud ehitusinsener V“ kutset ei saa seaduse mõistes kvalifikatsiooni tõendamiseks kasutada, siis ei saa ka eelnimetatud kutset hinnata samaväärseks „Diplomeeritud ehitusinsener, tase 7“ kutsega.

Kvalifitseerides riigihanke alusdokumentides kehtestatud tingimustele mittevastava pakkuja, ei ole toetuse saaja hanke nr 250980 läbiviimisel järginud RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse ning isikute võrdse kohtlemise põhimõtteid. RHS § 3 punktis 1 kirjeldatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et pakkujad teaksid täpselt hanke tingimusi, et menetlus ise oleks läbipaistev ja kontrollitav toetuse andjate ning pädevate asutuste poolt. Seadusandja on muuhulgas rõhutanud, et pakkumismenetlus peab olema läbiviidud selgete ja üheste reeglite alusel. Isikute võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab seda, et hankija ei tohi luua ühelegi võimalikule pakkujale soodsamat olukorda, nt andes kellelegi rohkem teavet, jätta eksimust arvestamata, pidada valikuliselt läbirääkimisi.

Hankija ei ole käitunud riigihanke läbiviimisel läbipaistvalt ning on eksitanud pakkujaid, aktsepteerides eduka pakkuja pakkumuses toodud meeskonna liikme, kellel kvalifitseerimistingimuses nõutav kutsekvalifikatsioon puudus, luues sellega edukaks tunnistatud pakkujale võrreldes teiste potentsiaalsete pakkujatega soodsama olukorra. Isegi kui hankija eksimus pole olnud tahtlik, ei muuda see olematuks RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud põhimõtete rikkumist, niisamuti kvalifitseerimise tingimustele mittevastava pakkujaga hankelepingu sõlmimise fakti. Käesoleval juhul ei ole teada, milliseks oleks võinud kujuneda pakkujate ring ja hanke nr 250980 tulemused, kui hankest huvitatud isikud oleksid teadnud, et peatöövõtja projektijuhi nõutud kutsekvalifikatsioonina aktsepteeritakse ka kutsetunnistusi, mis on kehtetud või/ja millega ei saa pädevust tõendada.

Kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 on Euroopa Kohus rõhutanud, et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi hankemenetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist muutma või laiendada. Samuti peab hankija piisava hoolsusega jälgima, et nii hankes osalevad pakkujad kui nende esitatud pakkumused ka tegelikkuses vastaksid riigihanke alusdokumentides kehtestatud tingimustele.

Eeltoodud põhjustel ei ole hankija otsus eduka pakkumuse esitanud pakkuja kvalifitseerimiseks kooskõlas RHS § 98 lõikega 5¹ ega § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega.

1.4. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%

STS § 45 lg 1 punkti 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lõike 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Otsuse punktis 1.2 käsitletud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22 lg 11 punktis 8 toodud asjaolud, mille järgi kohaldatakse hankelepingle 25-protsendilist finantskorrektsiooni määr, kui hankemenetluse korraldamisel ei ole seatud kvalifitseerimise tingimusi järgitud ning kvalifitseeriti pakkuja, kes ei vastanud kehtivatele kvalifitseerimise tingimustele. Ühendmääruse § 22 lg 12 kohaselt võib sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada 5- või 10-protsendilist finantskorrektsiooni määr.

Rakendusüksuse hinnangul ei ole otsuse punktis 1.2 kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määr. Seetõttu peab rakendusüksus põhjendatuks 10-protsendilise korrektsiooni rakendamist. Rakendusüksus võttis määr rakendamisel arvesse, et raamleping sõlmiti kuue pakkujaga, mistõttu oli antud hankes tagatud arvestatav konkurents ja erinevate pakkumiste võrdlemine. Lisaks on hanketeade saadetud avaldamiseks Euroopa Ühenduse Ametlike Väljaannete Talitusele, mis võimaldas saada hanke kohta infot ka potentsiaalsetel välisriigi pakkujatel.

Teisalt ei anna eeltoodud põhjendused alust kirjeldatud rikkumise osas rakendada 10 protsendist madalamat finantskorrektsiooni määr. Ühendmääruse § 22 lg 11 p 8 ning lg 12 sõnastusest nähtub, et nimetatud rikkumisega peab üldjuhul kaasnema 25% finantskorrektsioon, mida rakendusüksus võib üksnes erandkorras, konkreetse rikkumise raskust arvestades, vähendada kas 10 või 5 protsendile. Eeltoodud seisukohta on väljendanud ka Tallinna Halduskohus oma 23.07.2019 kohtuotsuses haldusasjas nr 3-19-754: „*Neid sätteid tuleb mõista nii, et 25%-st väiksema finantskorrektsiooni määr kohaldamine on ette nähtud erandina, mille kohaldamine on õigustatud väheste või väga väheste raskusega rikkumise puhuks. See tähendab omakorda seda, et finantskorrektsiooni tegemisel ei pea rakendusüksus püstitama endale mitte küsimust, kas õigustatud oleks 5, 10 või 25 protsendiline vähendamine, vaid küsimuseks on, kas esineb mingisuguseid kaalukaid asjaolusid finantskorrektsiooni vähendamiseks 10-le või lausa 5-le protsendile üldreeglina ette nähtud 25% asemel.*”

Rakendusüksuse hinnangul ei esine sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et otsuse punktis 1.2 kirjeldatud rikkumise osas rakendada 10 protsendist veelgi madalamat finantskorrektsiooni määr. Tegemist on hanke tulemusi eelduslikult mõjutanud rikkumisega, mistõttu ei ole võimalik kohaldada madalamat finantskorrektsiooni määr. Kui hankija olek korrektselt järginud RHS-i ja jätnud kvalifitseerimata hanketingimustele mittevastava pakkuja, oleksid hanke tulemused s.h vähemalt üks raamlepingu osapooltest võinud olla teistsugused. Samuti ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemused, kui hankest huvitatud isikud oleksid teadnud, et peatöövõtja projektijuhi nõutud kutsekvalifikatsioonina aktsepteeritakse ka kehtetuid kutsetunnistusi.

Kirjeldatud rikkumine on muu hulgas kaasa toonud RHS §-s 3 sätestatud hanke läbipaistvuse ning isikute võrdse kohtlemise põhimõtete riive. Ühendmääruse seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral tuleb eelduslikult rakendada

25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja RHS § 3 üldpõhimõtete rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, et selle esinemisel rakendada kõrgeimat määra, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 10 protsendist veelgi madalam olema.

Isegi kui finantskorrektsiooni alusena tuleks kohaldada ühendmääruse § 22 lg-t 14, mis võimaldab rakendusüksusel teostada kaalutlusõigust vahemikus 0-10 protsenti ning 25 protsenti, ei tooks see kaasa finantskorrektsiooni otsuses toodud kaalutluste ja kohaldatava määra muutust. Rakendusüksus on finantskorrektsiooni otsuses kaalunud ja selgitanud, miks ei saa konkreetsele rikkumisele kohaldada 10 protsendist madalamat korrektsoonimäära.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse seletuskirja kohaselt on ühendmääruses sätestatud finantskorrektsiooni määradega juba kohustuse eiramise võimalikku mõju kaalutud. Lisaks täiendab seletuskiri, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjuse summat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve ja/või siseturu mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.5. Riigihanke nr 250980 finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on riigihanke nr 250980 alusel tekkinud abikõlblikku kulu kajastanud KD-des nr 3249, 3250 ja 3263 projekti tegevuse nr 14 „Tegevus 2: Tippkeskuse töökeskkond ning teadus- ja arendustegevuse taristu“ raames kokku summas 88 834,80 eurot.

Lähtuvalt otsuse punktist 1 loeb rakendusüksus hankega nr 250980 seotud kuludest mitteabikõlblikuks 10% ehk **8883,48 eurot** ($88\ 834,80 \cdot 10\%$), millest Euroopa Regionaalarengufondi toetus moodustab 7 550,96 eurot ja riiklik kaasfinantseering 1 332,52 eurot.

STS § 46 lg 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetust vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal toetuse andmise tingimuste käskkirjas kehtivale proportsioonile. STS § 47 lg 2 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse on teinud rakendusüksus, vähendab rakendusüksus vastavalt finantskorrektsiooni otsusele toetuse andmise tingimuste käskkirjaga kinnitatud abikõlblike kulude eelarvet. Käskkirja punkti 4.1 kohaselt on toetusskeemi rakendusüksus Haridus- ja Teadusministeerium, mistõttu vähendab Haridus- ja Teadusministeerium käesoleva finantskorrektsiooni otsuse alusel projekti „Targa linna tippkeskus“ abikõlblike kulude eelarvet 8 883,48 euro võrra.

Kui toetuse saaja esitab järgnevatel kuludokumentides täiendavalt hüvitamiseks riigihanke nr 250980 tulemusena tekkinud kulusid, loeb rakendusüksus nendest kuludest mitteabikõlblikuks 10 protsenti.

2. Toetuse saaja arvamus ja vastuväited otsuse eelnõu kohta

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 40 lõikest 1 tulenevalt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 29.12.2023 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht ühes võimalike lisatõenditega hiljemalt 16.01.2024.

Toetuse saaja esitas rakendusüksusele oma selgitused ja vastuväited finantskorrektsiooni otsuse eelnõu kohta 16.01.2024 allkirjastatud vastuskirjas. Tuginedes toetuse saaja täiendavatele selgitustele ja tõenditele loobub rakendusüksus ühest otsuse eelnõus käsitletud rikkumisest, milles rakendusüksus algselt heitis hankijale ette alltöövõtja T.N. hankepassi puudumist ja pakkumuse edukaks tunnistamist.

Käesoleva otsuse punktis 1 käsitletud rikkumisele – mittevastava pakkuja kvalifitseerimine - toetuse saaja täiendavaid selgitusi ja vastuväiteid ei esitanud, mistõttu rakendusüksus jääb oma endistele, rikkumist jaatavatele seisukohtadele.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Targa linna tippkeskus“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 8883,48 eurot, millest Euroopa Regionaalarengufondi toetus moodustab 7 550,96 eurot ja riiklik kaasfinantseering 1 332,52 eurot;
2. vähendada riigihankega nr 250980 seotud abikõlblikke kulusid 10 protsendi võrra;
3. teha rakendusasutusele ettepanek vähendada projekti eelarvet tegevuses nr 14 „Tegevus 2: Tippkeskuse töökeskkond ning teadus- ja arendustegevuse taristu“ mitteabikõlbliku kulu 8883,48 euro võrra;
4. vähendada järgnevates kuludokumentides käesoleva otsuse punkti 1 alusel hüvitamiseks esitatud hankega nr 250980 seotud kulusid 10% võrra, millele vastavalt väheneb ka projekti eelarve.

Otsuse peale on õigus esitada vaie käskkirja punkti 19, STS § 51 ja HMS-i alusel Riigi Tugiteenuste Keskusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal isik sai või oleks pidanud otsusest teada saada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams

toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Tiina Visla
663 1429
tiina.visla@rtk.ee